

## PREPORUKA BROJ 97

### *O ZAŠTITI ZDRAVLJA RADNIKA NA RADNOM MJESTU, 1953. god.*

Opća konferencija Međunarodne organizacije rada, sazvana u Ženevi od strane Administrativnog savjeta Međunarodnog biroa rada, gdje se i sastala 03. juna 1952. godine na svom 36-om zasjedanju, pošto je odlučila da usvoji razne prijedloge koji se odnose na zaštitu zdravlja radnika na radnom mjestu, pitanje koje predstavlja petu tačku dnevnog reda zasjedanja, pošto je odlučila da se ovi prijedlozi dobiju formu preporuke, usvaja 25. juna 1953. godine donju preporuku koja će biti nazvana Preporuka o zaštiti zdravlja radnika, 1953. godine.

#### I. TEHNIČKE MJERE ZA ZAŠTITU PROTIV OPASNOSTI KOJE UGROŽAVAJU ZDRAVLJE RADNIKA

1. Nacionalno zakonodavstvo bi trebalo da sadrži odredbe koje se odnose na odgovarajuće metode za sprječavanje, smanjenje ili odstranjivanje opasnosti koje prijete zdravlju radnika na radnom mjestu, uključujući i metode koje bi kao neophodne i pogodne mogle biti primijenjene u vezi sa naročitim opasnostima koje ugrožavaju zdravlje radnika.

2. Sve odgovarajuće mjere trebalo bi da budu preduzete od strane poslodavaca da opći uslovi na radnom mjestu budu takvi da obezbijede dovoljnu zaštitu zdravlja zainteresiranih radnika, a naročito:

- a) da se razni otpaci i ostaci ne nagomilavaju tako da predstavljaju opasnost po zdravlje;
- b) da površina i visina prostorija za rad budu dovoljne kako bi se izbjeglo da u tim prostorijama radnici budu u suviše velikom broju i da bi se spriječila svaka zakrčenost mašinama, materijalima ili proizvodima;
- c) da bude obezbijeđeno odgovarajuće i podesno osvjetljenje prirodno ili vještačko, ili oba u isto vrijeme;
- d) da budu obezbijeđeni pogodni atmosferski uslovi da bi se izbjegla nedovoljnost snabdjevanje vazduhom i strujanjem vazduha, kvarenje vazduha, opasne promaje, nagle promjene temperature, kao, i ukoliko je to moguće, pretjerana vlaga, vrućina ili zima i neprijatni mirisi;
- e) da odgovarajući sanitarni uređaji i mogućnosti za umivanje kao i pitka voda budu na raspolaganju na odgovarajućim mjestima, u dovoljnim količinama i pod zadovoljavajućim uslovima;
- f) svlačionica ili drugi odgovarajući uređaji treba da im budu stavljeni na raspolaganje (radnika), kad radnici na početku ili poslije završetka rada, treba da mijenjaju odijelo;
- g) kad je radnicima zabranjeno da na radnom mjestu jedu i piju treba im staviti na raspolaganje odgovarajuće prostorije kako bi u njima mogli objedovati, ukoliko odgovarajuće mjere nisu bile preduzete da to rade na drugom mjestu;
- h) da se odstrane ili smanje koliko je moguće buka i vibracije štetni po zdravlje radnika;
- i) da štetne materije budu smještene na sigurna mjesta.

3. (1) da bi se spriječile, smanjile ili odstranile opasnosti koje prijete zdravlju radnika na radnom mjestu, trebalo bi da budu preduzete sve odgovarajuće izvodljive mjere:

- a) da se štetne materije i postupci zamijene sa neškodljivim ili manje škodljivim materijama i postupcima;
- b) da se spriječi širenje škodljivih materija i da se radnici zaštite od opasnih zračenja;
- c) da se opasni radovi izvode u odvojenim prostorijama ili zgradama, upošljavajući što je moguće manji broj radnika;

d) da se opasni radovi izvode u zatvorenim uređajima, da bi se izbjegao dodir osoba sa škodljivim materijama, i da bi se izbjeglo prodiranje u radne prostorije prašine, dima, gasa, vlakana, pare ili magle u količinama koje bi mogle predstavljati opasnost po zdravlje;

e) da se sistemom ventilacije ili drugim odgovarajućim sredstvima putem mehaničkog usisavanja, dovedu do izvornog mjesta ili iz njegove blizine, škodljiva prašina, dim, gas, vlakna, para ili magla, kad se njihovo širenje ne može izbjeći primjenjujući metode predviđene gore navedenim alinejama a) i d);

f) da se radnici snabdiju zaštitnim odijelima, opremom ili drugim sredstvima za individualnu zaštitu, koja su potrebna da ih sačuvaju od štetnih materija, kad su druge mjere predviđene za zaštitu zdravlja radnika protiv ovih škodljivih materija nesprovodljive ili ne obezbjeđuju dovoljnu zaštitu, kao i da se radnici pouče o načinu upotrebe tih sredstava.

(2) Kad naročite opasnosti pri radu zahtijevaju upotrebu zaštitnih odijela ili opreme predviđenih u gornjoj alineji f), njih treba da daje, čisti i održava poslodavac. Kad ta zaštitna odijela i opreme mogu da budu zagađeni otrovnim ili opasnim materijama, njih bi trebalo, u vrijeme dok se ne upotrebljavaju, čuvati na potpuno odvojenim mjestima, gdje ne postoji opasnost da će zagađiti obična radnička odijela.

(3) Nacionalne vlasti bi trebalo da podstiču i, eventualno da same preuzmu proučavanje mjera pobrojanih u gornjim potparagrafima (1) i da pomognu primjeni rezultata takvih proučavanja; poslodavci bi također trebalo da pristupe takvom izučavanju na dobrovoljnoj bazi.

4. (1) Radnici bi trebalo da budu obaviješteni:

a) o potrebi zaštitnih mjera pobrojanih u gornjim paragrafima 2 i 3;

b) o njihovoj obavezi da na tome sarađuju i da ne ometaju dobro funkcionisanje tih mjera;

c) o njihovoj obavezi da pravilno upotrijebe sredstva i opremu predviđene za njihovu zaštitu.

(2) Savjetovanje sa radnicima o mjerama koje treba preduzeti trebalo bi smatrati kao važno sredstvo da se zadobije saradnja.

5. (1) Vazduh u radnim prostorijama gdje se proizvode opasne ili nezgodne materije, gdje se njima rukuje ili gdje se one upotrebljavaju trebalo bi da bude povremeno, u dovoljno čestim intervalima analiziran da bi se provjerilo da vazduh ne sadrži otrovnu ili nadražujuću prašinu, dim, gas, vlakna, paru ili maglu u količinama koje bi mogle biti opasne po zdravlje. Nadležne vlasti bi trebale da s vremena na vrijeme objave za sve zainteresirane postojeća obavještenja koja se odnose na koncentraciju maksimalno dozvoljenu za škodljive materije.

(2) Vlast nadležna za zaštitu zdravlja radnika na radnim mjestima trebalo bi da bude ovlaštena za određivanje okolnosti u kojima je potrebno analizirati vazduh, u gore pomenutim prostorijama i na način na koje treba izvršiti analize. Ove bi trebalo da vrši ili kontroliše kvalificirano osoblje, i eventualno, kvalificirano medicinsko osoblje koje ima izvjesno iskustvo u medicini rada.

6. Nadležna vlast bi trebalo da svim raspoloživim sredstvima, npr. putem obavještenja objavljenih oglasa na radnim mjestima, obrati pažnju zainteresiranim poslodavcima i radnicima na naročite opasnosti kojima su izloženi radnici i na predostrožnosti koje treba preduzeti da bi se one otklonile.

7. Nadležna vlast bi trebalo da predvidi da na nacionalnom planu savjetovanja između inspekcija rada ili druge vlasti nadležne u pogledu zaštite radnika na radnim mjestima, s jedne strane, i zainteresiranih organizacija poslodavaca i radnika, s druge strane, u cilju primjene odredaba paragrafa 2, 3, 4, 5 i 6.

## II. MEDICINSKI PREGLEDI

8. (1) Nacionalno zakonodavstvo trebalo bi da sadrži odredbe koje se odnose na ljekarski pregled radnika, zaposlenih na radovima na kojima su izloženi naročitim opasnostima po njihovo zdravlje.

(2) Zapošljavanje radnika na radovima koji su naročito opasni po njihovo zdravlje trebalo bi usloviti:

- a) bilo ljekarskim pregledom izvršenim prije ili poslije primanja na posao;
- b) bilo povremenim ljekarskim pregledom;
- c) bilo ljekarskim pregledom obiju vrsta iznijetim u gore pomenutim alinejama a) i b).

(3) Nacionalno zakonodavstvo trebalo bi, s vremena na vrijeme, poslije konsultovanja sa zainteresiranim organizacijama poslodavaca i radnika da odredi ili da ovlasti jednu odgovarajuću vlast jednog odgovarajućeg organa da ona odredi:

- a) opasnosti za koje i okolnosti pod kojima ljekarski pregledi treba da se vrše;
- b) opasnosti za koje bi trebalo da se predvidi ljekarski pregled prilikom primanja na posao ili periodični ljekarski pregledi ili oba pregleda;
- c) vodeći dovoljno računa o potrebi i stepenu opasnosti i naročitim prilikama, maksimum dužine intervala u kojem bi trebalo da se vrše ljekarski pregledi.

9. Ljekarski pregledi, predviđeni u prethodnom paragrafu trebalo bi da budu izvršeni u cilju:

- a) da se otkriju što je moguće prije, znaci jedne određene profesionalne bolesti ili naročite predispozicije za takvu jednu bolest;
- b) da se odredi, u slučaju opasnosti od jedne takve profesionalne bolesti, da li postoji medicinska kontraindikacija u pogledu zaposlenja ili produženja rada zainteresiranog radnika na jednom određenom poslu.

10. (1) Kad se, u slučaju opasnosti određene profesionalne bolesti, nikakva ljekarska kontraindikacija ne suproststavlja radu zainteresiranog radnika na jednom poslu, trebalo bi u tom smislu izdati uvjerenje prema uputstvima nadležne vlasti.

(2) Ovo uvjerenje trebalo bi da čuva poslodavac i da ga stavi na raspolaganje funkcionerima inspekcije rada ili svake druge vlasti (svakog drugog organa) koji ima za zadatak zaštitu zdravlja radnika na radnom mjestu.

(3) Ovo uvjerenje trebalo bi da bude stavljeno na raspolaganje zainteresiranom radniku.

11. Ljekarske preglede trebalo bi da vrše kvalificirani ljekari koji treba, koliko je moguće, da poznaju medicinu rada.

12. Trebalo bi da budu preduzete odgovarajuće mjere da se sačuva ljekarska tajna u pogledu svih ljekarskih pregleda kao i registriranja i čuvanja dokumenata koji se na to odnose.

13. (1) Ljekarski pregledi izvršeni saglasno ovoj preporuci ne bi trebalo da povlače sobom nikakve troškove za zainteresiranog radnika.

(2) Za vrijeme provedeno na takvim pregledima ne bi trebalo izvršiti nikakav odbitak od plate, kad je ovo pitanje regulirano nacionalnim zakonodavstvom; u slučaju kad je to pitanje regulisano kolektivnim ugovorima, uslovi bi trebalo da budu oni koji su propisani ugovorom koji se primjenjuje.

## III. PRIJAVLJIVANJE PROFESIONALNIH BOLESTI

14. (1) Nacionalno zakonodavstvo bi trebalo da zahtijeva prijavljivanje postojećih ili sumnjivih slučajeva profesionalnih bolesti.

(2) Ovo prijavljivanje trebalo bi da bude zatraženo u cilju:

- a) ustanovljavanja preventivnih i zaštitnih mjera i kontrolisanja njihove stvarne primjene;
- b) proučavanja uslova rada i drugih okolnosti koje su prouzrokovale ili se sumnja da su prouzrokovale profesionalne bolesti;

c) omogućavanja uvođenja ili razvijanja mjera namijenjenih da osiguraju žrtvama profesionalnih bolesti naknadu predviđenu za te bolesti.

(3) Prijava bolesti trebalo bi da se podnosi inspekciji rada ili bilo kojoj drugoj vlasti (kom drugom organu) koji ima za zadatak zaštitu zdravlja radnika na radnom mjestu.

15. Nacionalno zakonodavstvo bi trebalo:

a) da odredi lica koja bi trebalo da vrše prijave ustanovljenih ili sumnjivih slučajeva profesionalnih bolesti;

b) da propiše načine prijave o slučajevima profesionalne bolesti kao i tačne podatke koje treba da sadrži takva prijava, a naročito da odredi:

I) slučajeve za koje bi prijave trebalo učiniti odmah i one za koje bi prijave trebalo biti učinjene u određenim i dovoljnim intervalima;

II) u slučajevima koji iziskuju neposrednu prijavu, rokove u kojima ovu prijavu treba učiniti nakon što je otkriven slučaj ustanovljene ili sumnjive profesionalne bolesti;

III) u slučajevima kada je dovoljna prijava u određenim intervalima, intervale u kojima se ova prijava zahtijeva.

16. Prijava treba da sadrži sva potrebna i korisna obavještenja da bi vlast koja ima za zadatak zaštitu zdravlja radnika na radnom mjestu mogla da izvrši svoje zadatke, a naročito sljedeće podatke:

a) doba starosti i spol zainteresiranog;

b) zanimanje i industriju u kojoj je zainteresirani posljednji put bio zaposlen ili je zaposlen u momentu davanja prijave;

c) ime i adresu preduzeća gdje je zainteresirani posljednji put zaposlen ili je zaposlen u momentu davanja prijave;

d) prirodu bolesti ili trovanja;

e) škodljivu materiju i posao kojima se pripisuje bolest ili trovanje;

f) ime i adresa preduzeća u kome radnik pretpostavlja da je bio izložen opasnosti kojoj se pripisuje bolest ili trovanje;

g) ukoliko je lice koje podnosi prijavu u mogućnosti da to ustanovi, datum početka i eventualno prestanka izlaganja opasnosti u svakoj od profesija ili industrija u kojima je zainteresirani radnik bio ili mogao da bude izložen opasnostima.

17. Nadležna vlast bi trebalo da ustanovi, nakon konsultovanja sa zainteresiranim organizacijama poslodavaca i radnika, listu profesionalnih bolesti ili kategorije slučajeva za koje treba podnijeti prijavu, sa oznakom simptoma, i da, s vremena na vrijeme, izvrši u njima izmjene koje bi, prema okolnostima, mogle biti potrebne i poželjne.

#### IV. PRVA NJEGA I PRVA POMOĆ

18. (1) Sredstva za hitnu pomoć i prvu njegu u slučaju nesreće, profesionalne bolesti, trovanja ili indispozicije, trebalo bi da budu predviđena na radnim mjestima.

(2) Nacionalno zakonodavstvo bi trebalo da odredi naročite načine za primjenu gore pomenute odredbe.

#### V. OPĆA ODREDBA

19. Svaki put kad je u ovoj preporuci riječ o „nacionalnom“ zakonodavstvu ili o „nacionalnoj“ vlasti (organu), pod tim izrazima se podrazumijeva, kad se radi o federativnoj državi, zakonodavstvo i nadležna vlast (nadležni organi) federalnih, državnih, provincijskih, kantonalnih i drugih jedinica koje su u sastavu federalne države.

Prethodni tekst je autentičan tekst Preporuke pravovaljano prihvaćene od strane Opće Konferencije Međunarodne organizacije rada na njenom 36. zasjedanju koje je održano u Ženevi i koje je zaključeno 25. juna 1953. godine.